

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Scrisoarea dlui Mocsonyi.

«Tribuna» a publicat o scrisoare ce dl Al. Mocsonyi a adresat dlui Dr. Rațiu, încă în Iunie, când dl Rațiu chemase la o consfătuire la Sibiu și pe dl Mocsonyi. Consfătuirea din Sibiu, precum știm, s'a ținut fără dl Mocsonyi, numai de un număr foarte mic de acționari ai institutului «Tipografia». Despre hotărârile ei n'a transpirat nimic în public. Și judecând după cele ce scrie acum «Tribuna», obiectul de căpetenie al discuțiilor celor întruniți la sfat național, a fost scrisoarea dlui Mocsonyi, care s'a publicat numai acum, după trei luni de zile.

Se vor fi bucurat domni din Sibiu, când le-a sosit acea scrisoare. Au salut-o de sigur, cum o salută acum «Tribuna», aducând cele mai entusiaste elogii înțelepciunii politice a marelui bărbat din Birchiș și prosternându-se cu cea mai umilă evlavie înaintea părerilor lui.

S'au bucurat și se bucură restul comitetului neexistent, că după patru ani de neputință a venit un bărbat politic, care se salveze situația și se le spună o «altă idee», de care se se razime și prin care se se justifice.

Felul cum au salutată cei din Sibiu scrisoarea dlui Mocsonyi dovedește de-a dreptul, că se solidarizează întru toate cu cele spuse de d-sa, că acceptează *absolut* scrisoarea aceasta ca program al lor și ca o profesie politică a chiar restului de bărbați din jurul «Tribunei». Zicem *absolut*, fiindcă nici cea mai mică rezervă nu s'a făcut.

Ear' când cei din jurul «Tribunei» acceptă programul și vederile politice ale dlui Mocsonyi, este earăși clar dovedit, că l-au recunoscut de șef politic al lor. Cu un cuvânt: *dnii din jurul*

„Tribunei”, în frunte cu dl Rațiu, văzându-se singuri incapabili de luptă, recunosc șefia dlui Mocsonyi și se pun necondiționat la dispoziția d-sale.

Lăsăm deocamdată nediscutată constatarea aceasta, care indică o fasă nouă în stările noastre politice și trecem la cuprinsul scrisorii, prin care dl Mocsonyi a triumfat asupra neputinței Sibiienilor.

Streine nu ne sunt vederile din această scrisoare. Ele sunt identice cu cele comunicate acum câteva luni de dl avocat Brediceanu ziarului «Egyetértés». Noi am fost atunci cei dintâi cari ne-am ridicat împotriva vederilor dlui Brediceanu, cu cari «Tribuna» și atunci se solidarizase. Am declarat, că nu putem să aprobăm o politică de oportunist neputincios, care ne impune o inactivitate absolută, până-ce guvernul maghiar cu dela sine îndemn va veni să ne ofere prea grațios partidul nostru național, organizația noastră politică întreagă-întreguță, precum o aveam înainte de ordinile lui Hieronymi. Dl Brediceanu, se vede, atunci n'a făcut altceva, de cât a tălmăcit vederile șefului seu politic, ale dlui Al. Mocsonyi, care în același chip rezonază în scrisoarea sa din «Tribuna».

Dl Mocsonyi recomandă deci dlui Rațiu această politică de abținere și de așteptare a grației guvernului maghiar ca unica „dogmă politică”, care nici un aderent sincer al partidului național nu o va contesta și nici un membru al partidului nu o poate contesta fără a cădea în eresie politică.

Apoi se ne dea voe marele politician și noul șef al grupării tribuniste, se contestăm cu toată sinceritatea și cu toată hotărârea dogma d-sale. Și sperăm că alătura cu noi vor fi toți aceia, cari au repudiat totdeauna oportunistul ca dogmă în politica noastră națională. Numai cei oboșiți și cei im-

potenți pot să o aproabe și suntem perfect convinși că din șirul fruntașilor nostri marea majoritate nu se va pune pe lista oboșiților — fără luptă. A fost suficient un interval de patru ani de neactivitate, de slăbire prin hărțueli interne și ar fi fatal, când, urmând acum dogma dlui Mocsonyi, ne-am pune din nou la tufiș. Ne-am asemăna cu somnuosul, care se întoarce pe cealaltă parte și-și continuă somnul, până ce i-se gătește mâncarea.

Astăzi nedisciplina și neorientarea în popor este atât de mare, încât o mai departe dăinuire a stării de-acum îl va duce la o crasă morală colosală. Și în asemenea împrejurări ivirea dogmei oportuniste e un pericol imens, în contra căruia, ori-ce fruntaș sincer al poporului trebuie să ia poziție și să infereze purtarea acestora cari — din neputință se solidarizează cu «ideea». Numai o acțiune grabnică, potrivită de-a concentra atențiunea poporului asuprași, potrivită de-a introduce o nouă viață regeneratoare, poate salva situația. Trebuie să se caute grabnic o modalitate practică, prin care se vor satisface macar câteva din revendicațiunile poporului, căci dimpotrivă devine desilusionat și absolut refractor pentru ori-ce luptă mai departe.

Vom saluta deci ori-ce idee și ori-ce propunere de acțiune și de luptă, dacă e posibilă, dar' propuneri »dogmatice« de felul celor făcute de ideologul dela Birchiș le vom respinge întotdeauna, dacă ele, ca în cazul de față, nu sunt conforme cu trebuințele imediate ale poporului.

Totodată nu putem să nu regretăm faptul, că neputința a împins pe prietenii dlui Rațiu până la această inconsecvență și la această umilire, ca ei, partizanii acțiunii politice, să îmbrățișeze acum de-odată cu atâta pasiune oportunistul și să nu simțască palma aspră ce le-o aplică dl Mocsonyi în scrisoarea sa, spunând, că „am trebuit să fac și trista experiență, că vederile mele n'au avut destul pond spre a împedea greșelile făcute.” Ba nu numai regretăm, ci ni-e rușine chiar de felul cum au capitulat prietenii dlui Rațiu, recunoscând și dniile lor de »greșeli făcute« faptele mărețe săvârșite înainte de 1894, la cari și dînșii, măcar nominal, au luat parte, pe când dl Mocsonyi clocea ouele oportuniste.

Un lucru însă e mai pe sus de orice îndoială. Scrisoarea dlui Mocsonyi și comentariile doxologice ale »Tribunei« au lămurit situația. Suntem divizați în două tabere. Unii vor să continue starea ne-deamnă de neactivitate și de așteptare: acestia sunt oportuniștii dlui Mocsonyi cu faliții dlui Rațiu. Alții însă vor să pornească un curent de acțiune pentru a feri poporul de o crasă morală. Noi insistăm pentru acțiune și vom sprigini cu drag ce se va întreprinde în favorul poporului.

Românii din Istria.

Dl V. A. Urechia publică într-o foaie din România următoarea scrisoare:

Am un vechiu obicei, când călătoresc: în ori-ce oraș ajung, vizitez nu numai monumentele publice, ci și piața principală, unde se adună cei dela țară de vând produsele lor. Numai studiul ce faci asupra *ferămintii*, poate să-ți dea adevărate și reale informațiuni despre starea de cultură a unei țări.

Visitai ieri, aci, la Abbazia, unde mă aflu poposit pe 2—3 zile, piața publică. Comunicam observațiunile mele nevestei mele, care mă însoțea. Un țeran, care vindea ceva smochine proaspete, cât ne auzi grăind românește, se întoarse spre mine și-mi strigă:

Bura damireafa, gospodel! Și eu mis Romârl...

Era în adevăr un Istrian din apropiere de *Mattuglie*, stațiunea de cale ferată deservind Abbazia.

Poate cetitorul se-și închipuiească de am

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

CĂTRĂ NAȚIUNE.

De-aș putea în schimb s'o las
Mintea pentru nebulie,
Ți-aș da lumea pe un ceas,
Ca s'o ai de jucărie.

Ți-aș da cerul de covor,
Căpătâiu pe mândrul soare
Curcubeul cingătoare
Steag bătrânul treicolor.

Ți-aș da sabie de foc,
Să arzi totul sub picioare,
Ce Te 'nghimpă ce Te doare,
Ce-Ți oprește-al Tău noroc.

Și-apoi de-aș putea s'o las
Mintea pentru nebulie,
Nu Ți-aș da lumea pe-un ceas
Ci Ți-aș da-o pe vecie.

(„Patria”.)

S. B. C.

CLANȚA

— Novela —

E rău cu rău,
Dar' mai rău fără rău.

— Toaca... toaca... toaca... toaca... spune-mi zeu nevestă, când o să aibă și gura ta odată sərbătoare, să mă îmbăt în ziua aea, să-mi fie haznă; până acum am beut tot de necaz, să beau odată și de voie bună, să ved, cum o fi!

— Auzi bețivul, auzi hula lumii, zice că bea de necăjit! Apoi ce necaz ai tu mări desmățatule, că de când se creapă de ziua până noaptea tu tot cu coatele pe masă la crâșmă stai. Tu 'n curte n'ai un băț de lemn, plugul îți stă rupt, de când beat fiind l'ai rupt în dumbravă, și nu te gândești, că vine vremea sămănatului, grapa-ți toată cu colții rupți în cui, gunoiul stă grămadă și tu bei să-ți dai casa la tobă. Asta-i necazul tău, trăsne-ar fi fost Dumnezeu să nu te mai fi cunoscut, rușinea oamenilor!

— Uite cremenea uite! să dă scântei.

Când a mai auzit lelea Susana și asta, și-a eșit din fire: strângea din dinți și se repezea la badea Toader amenințându-l cu pumnii sub nas: »Mă! m'aprinzi mă! că am pentru-ce, că te ride lumea; lucrul stă baltă, și pe tine

te latră câinii dela crâșmă până acasă și de acasă până la crâșmă, mă! Numai o fată ai și tu și din tine i-să trage, că rămâne nemăritată.

Badea Toader știa una și bună când vedea că Susana toarce mereu la sudalme fără să mai gate, să trăgea cu scaunul lângă ușă și mai îndesa odată cu degetul cel mare jaru 'n pipă și începea cu clanța ușei: clanț, clanț, clanț, până-și țiuia urechile: ear' biata muiere plesnea de necaz, îi curgeau lacrimile, de ciudă își lua furca 'n brâu și trântea ușa în urma ei de se legănau icoanele pe pereți.

Badea Toader răsuflea odată ușurat, își scoate pipa, care de patruzeci de ani a zăcut aproape în continuu pe buza lui de din jos, unde țeva își făcuse loc de odichnă, o bătea în palmă de scrum, o umplea iarăși cu tabac, îndesa jarul cu degetul cel mare, apoi o lua ear' între dinți, lăsând din când în când, pocnind din buze, câte o roată de fum.

»Așa Toaderel! își zicea el, apoi ce să-ți bați tu boreasa acum bătrân, las'o că se bate ear' Fata? Hm! s'o mărita și ea, că n'au toate norocul Susanei să-și găsească nărodul de când îi de șaisprezece ani.

Apoi își tocni căciula și eși. Unde? D'apoi unde pacostea să meargă în vremea aea, când nici zăpada încă nu s'a topit? În crâșmă. Doar' nu mergea numai el; toți vecinii să

duceau la badea Ioan să-și mai clătească gura cu câte un cui de rachiu.

»Du-te bețivule, veniți-ar numele!« strigă desperată biata Susana care sta cu furca 'n brâu pe un sgeab de piatră în curte.

»Mai taci la dracu Clanțăre!« îi zise Toader și trase porțița în urma lui.

Florică era frumoasă ca un bujorel și harnică ca o alergătoare. Mulți ar fi pețit-o dar' știau, că ea așteaptă pe Stan să vie din cătane și de aceea nici nu cercău.

»Florică Susanei!« își ziceau ei, »aea nu ia pe altul să fie îmbrăcat tot cu aur, decât pe Stan a lui Pătru, nu vedeți că Toader îi tot cu Pătru în crâșmă?

Nimenea însă nu știa asta mai bine ca Florică; ea aștepta să vie odorul ei în tot ceasul, căci i-a scris, că vine cu totul la urlaub. Ii și croise cămașa de mire și a început s'o coase pe ascuns să nu vadă nimenea.

»Stan, s'eracul Stan! cum o fi el l'am și uitat cum este. Frumos!... ca el n'a fost nimeni frumos în joc și acum are să fie și mai frumos. Ah! de-ar veni odată, că mi dor, mi dor de el.

Ea cosea la fereastră în căsuță neabgând în seamă nimica, nici cearta bătrânului, că ei se certau tot mereu și fata nu-i mai auzia de-o vreme 'n coace.

